

Heerle

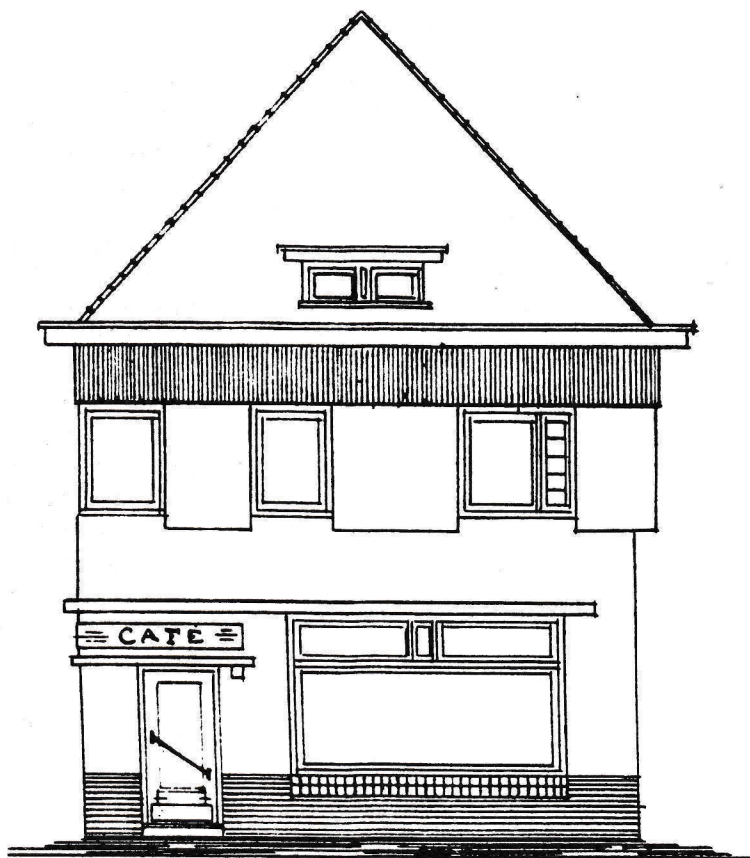
Het tweede dorp in de gemeente Wouw, is Heerle. Een dorp met een rijke historie, want al in 1307 wordt er over de parochie Heerle gerept. Toch is er nog weinig geschreven en bekend over deze kern. Echt oude huizen staan er weinig. In de inventarisatielijst van de provincie opgemaakt door H.de Ruijter, worden de oudste panden aangegeven als daterend uit de eerste helft van de vorige eeuw. Dat neemt natuurlijk niet weg dat een aantal de moeite van het beschrijven en behouden waard is. De bevolking heeft wat dat betreft zelf al gesproken toen het om het Karhuis ging.

Het Karhuis, of café Doggen, zoals het vroeger altijd heette. Tot 1933 stond er een café met in de richting van de Torenbaan een boerenschuur. In 1935 kreeg Piet Doggen toestemming om een nieuw café te bouwen. Dat zou het gebouw worden zoals Heerle dat nu nog steeds kent. In 1935 kreeg P.Doggen van de gemeente toestemming om overdekte schietbanen te bouwen. Die schietbanen werden gebruikt door de schutterij 'Ons Genoegen' die inmiddels ter ziele is gegaan.

Het centrum van Heerle heeft naast de kerk nog weinig 'oudheden' te bieden. De school is van recente datum en het patronaat is van de aardbodem verdwenen toen de bouw van het dorpshuis gereed kwam.

De pastorie (Herelsestraat 115) is uit de vorige eeuw. In 1838 is namelijk sprake van de verkoop van "een erf, gelegen te Herel, omtrent de kerk, waarop een pastorie is gebouwd, groot 22 roeden 86 ellen". 1)

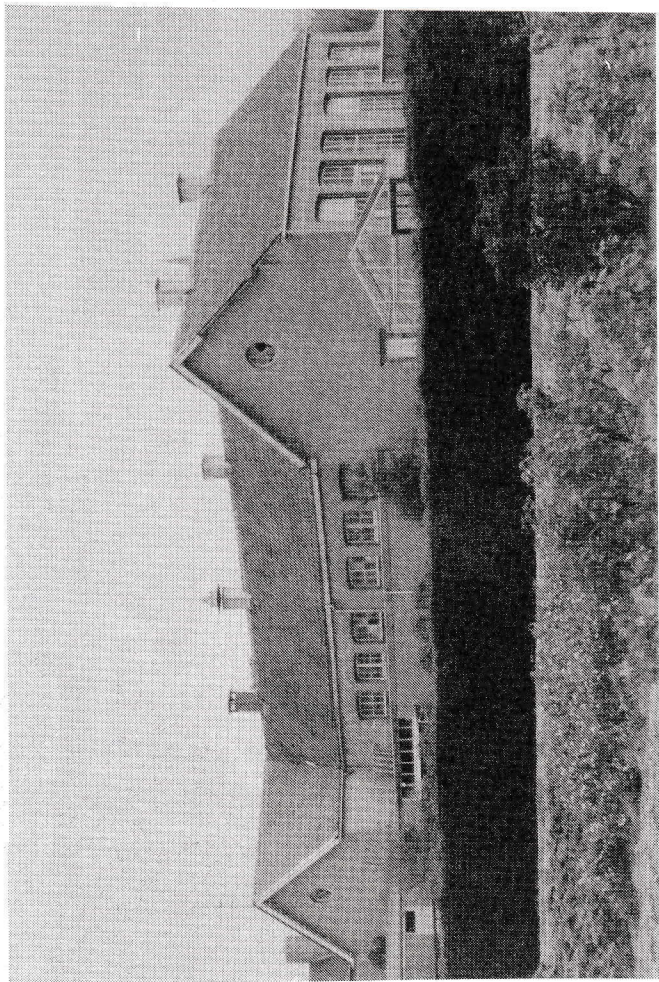
In de loop van de jaren werd er regelmatig aan- en bijgebouwd, en in de Tweede Wereldoorlog bleef er geen ruit van heel, toen een gerichte aanval werd gehouden op het gebouw omdat de Duitse staf er een onderkomen had gevonden. Als

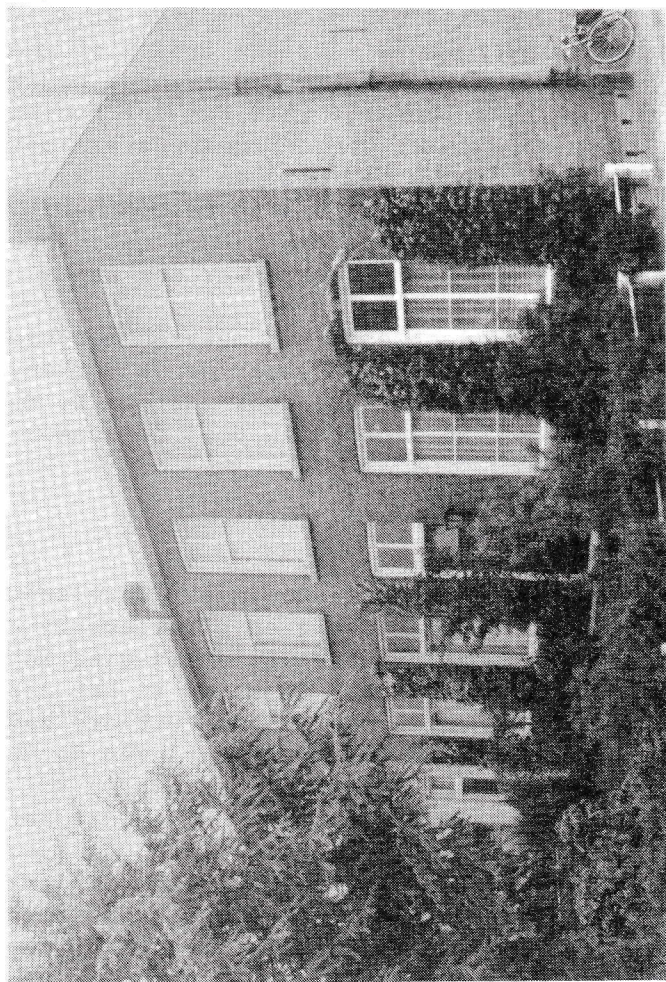
De voorgevel van café Dogge uit 1933. Deze gevel zal bij de herinrichting van de dorpskom practisch gehandhaafd blijven.

Het café van P. Doggen in de jaren '50.

De Herelse jongensschool St. Willibrordus staat er nu
wat desolaat bij. Foto: de Ruiter.

De vroegere vakantiekolonie in Heerle (Herelsestraat
129-131-133) is nu weer in gebruik als woonhuis.
Foto: de Ruiter.

pand is het de moeite waard om behouden te blijven en dat geldt zeker ook voor de schansmuur met ezelsrug. Die vinden we niet meer op zo heel erg veel plaatsen.

JONGENSSCHOOL.

Net buiten het centrum van het dorp vinden we, iets terzijde van de Herelsestraat nog de voormalige St.Willebrordus-jongensschool. Het gebouw is sinds 1964 niet meer in gebruik als school, maar als opslagplaats. Het bouwwerk heeft als typische kenmerken een zadeldak met houten windveren en in voor- en zijkant segmentboogvensters met glasroeden. Hoe lang het gebouw zal blijven staan, hangt af van de huidige gebruikers. Historische waarde heeft dit gebouw weinig, wel nostalgische, want heel wat mannen van middelbare leeftijd uit Heerle hebben er een aantal jaren van hun leven in doorgebracht.

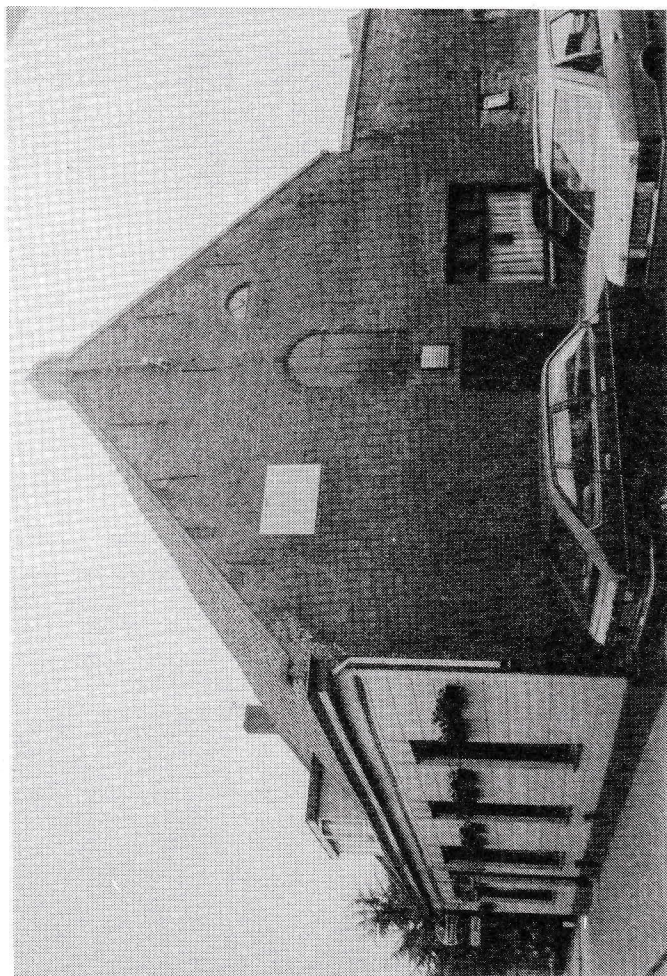
In onze herinnering zullen we moeten bewaren het klooster met de meisjesschool op de plaats waar nu de Berkenveldschool staat en het patronaat dat door pastoor De Boer werd gebouwd en op het huidige plein voor de school een plaatsje vond.

MAALDERIJ.

In de bedrijfsgebouwen van Louis Buermans (Herelsestraat 124) was vroeger de graanmaalterij en olieslagerij van de familie Daverveldt gevestigd. Die maalterij ging in 1917 over naar Jac.van Eekelen. Langs de muren in het gebouw zaten bakken waarin zaden werden gedaan. Uit die zaden werd met houten stampers de olie gestampt. Van de overschot van de zaden werden lijnkoeken gemaakt.

Toen er brand in de maalterij uitbrak, kreeg die het typische platte dak, wat het gebouw nog heeft, daarvoor was er een puntdak. De gebouwen van de maalterij gingen later over naar Jac.Buermans en zijn zoon Louis. Schuin tegenover de maalterij woonde de familie Daverveldt-Wijnen zelf. In het gebouw was ruimte voor de opslag van olie van de olieslagerij aan de andere kant van de weg.

De woning ging later naar de zusters uit Breda die er een vakantiekolonie in vestigden voor kinderen. In die periode

Aan de zijgevel van café Broos (Herelsestraat 147) is nog duidelijk te zien dat het vroeger een herbergboerderij was. Foto: de Ruiter.

Foto van Petrus Cornelis Daverveldt, de derde en tevens laatste generatie Daverveldt als Wouwse burgemeester. Zijn installatie vond plaats op 10-4-1900. Foto: gem.Wouw

werd er ook heel wat aan verbouwd en vertimmerd. Het pand is nu weer in gebruik als woning, maar dan voor verschillende gezinnen. Toch zijn er in Heerle nog veel mensen die over 'de kolonie' spreken als ze het over deze woningen hebben.

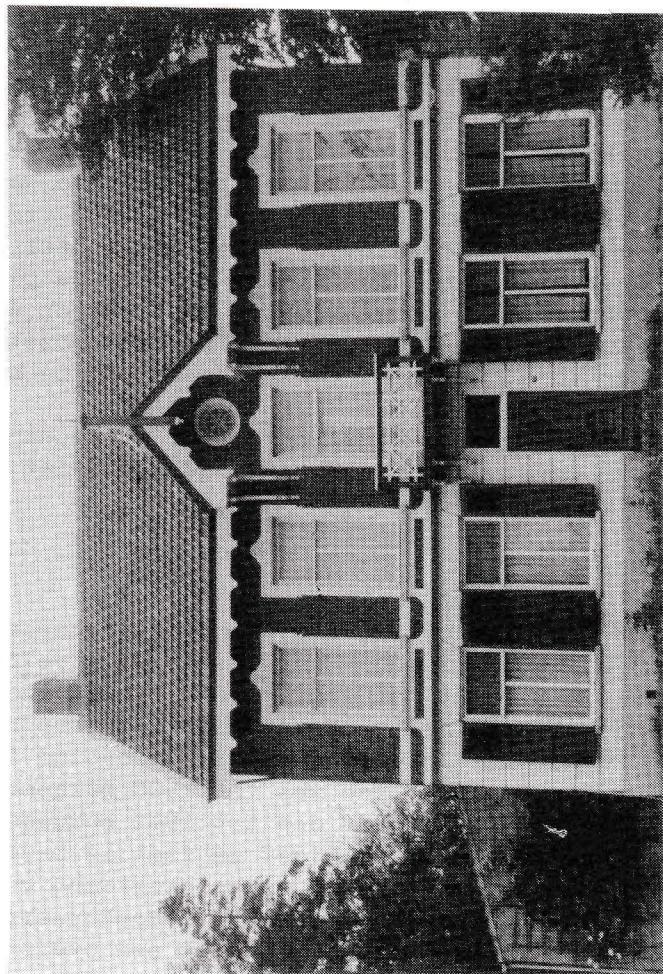
CAFE.

Natuurlijk ontbreken ook in Heerle de cafés niet. Op nummer 147 in de Herelsestraat het huidige café van Broos. Dat was van origine een boerderij met daarin ook een café-zaal. Luxe was wel dat er een toneel in het café was, waar door men er uitvoeringen kon verzorgen. In 1942 vroeg de eigenaar toestemming om van de stalling net achter het toneel een keuken te mogen maken. Die kwam op de plaats waar nu het vergaderzaaltje is. Het toneel was op de plaats waar tijdens feesten het biljart wordt gezet, dat dan weer dienst doet als een 'verkapt' podium: De geschiedenis herhaalt zich!

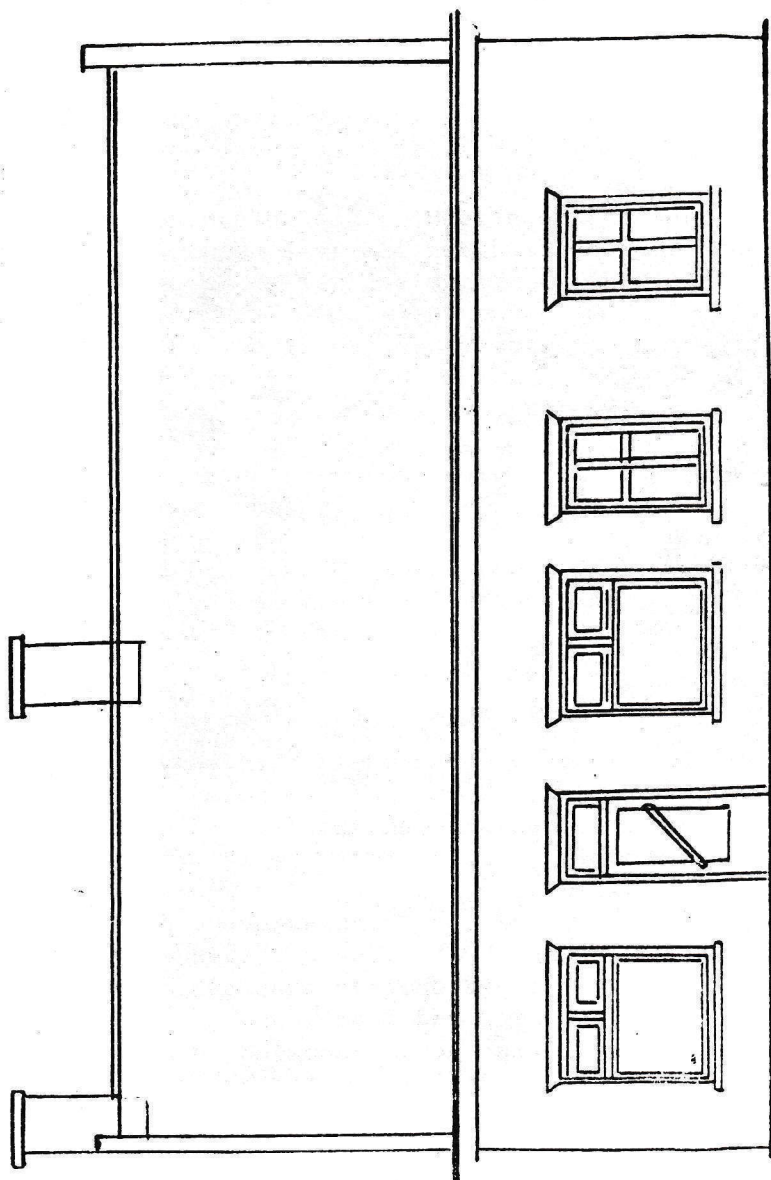
Achtereenvolgens woonden in het café Piet van Hooijdonk, Van Zantvliet, een zoon van Jac. van Ginderen, Piet Bartels Jan Belleter en Jac. Broos.

BURGEMEESTERSHUIS.

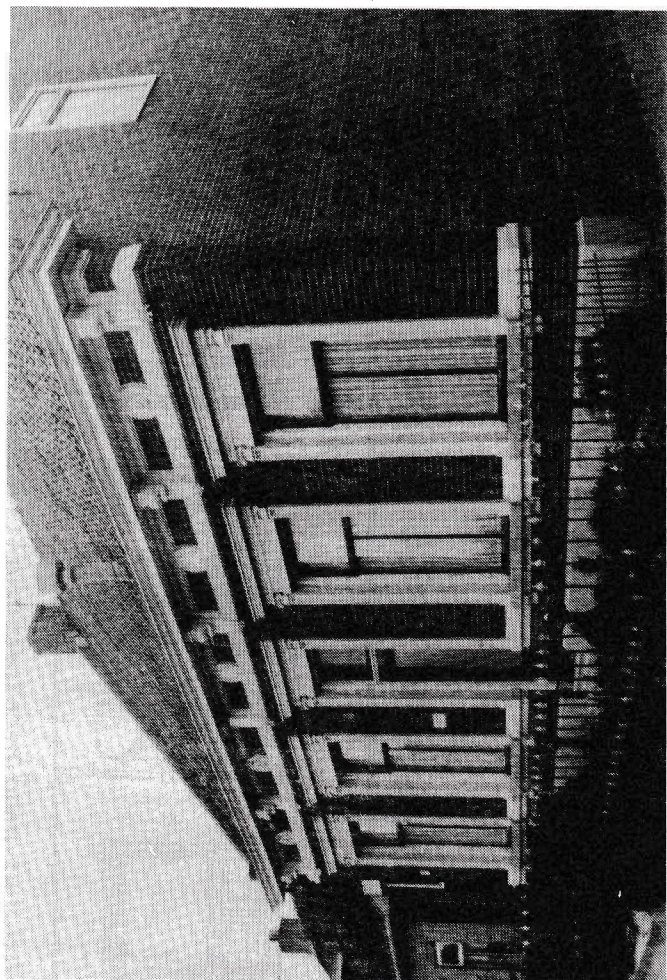
Op Herelsestraat 155 treffen we een boerderijcomplex aan, dat tot 1973 bewoond werd door de familie Daverveldt. We mogen dit huis met recht het 'burgemeestershuis' noemen. In 1841 woonde hier Cornelius Daverveldt die toen burgemeester van Wouw werd. In 1873 werd hij opgevolgd door zijn zoon Chr. Daverveldt. Deze was tot 1900 burgemeester en toen kwam Petrus Daverveldt die tot 1911 burgemeester van Wouw was. Na deze periode bleef de familie Daverveldt nog wel in de woning, maar het burgemeestersambt verdween uit de familie. Nu woont er de familie G. Boshouwers. Het complex heeft iets chaletachtigs met een overstekend zadeldak met windveren. Boven de ingang is een fraaie houten versiering en de ramen hebben stuclijsten met boven de ramen een kuif. De benedenramen hebben luiken en in de siertuin staan een aantal rode beuken. Alles bij elkaar een pand dat best behouden mag blijven in het dorp Heerle

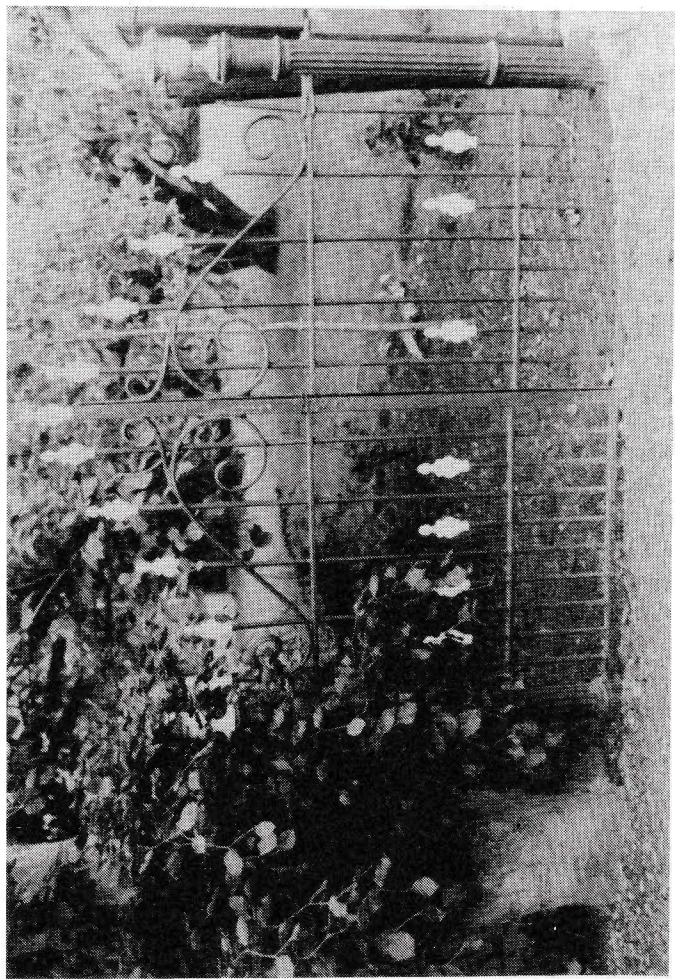
Het "burgemeestershuis" van Heerle (Herelsestraat 155).
Hier woonden 3 generaties burgemeester Daverveldt. Foto:
de Ruiter.

De voorgevel van het pand Herelsestraat 147 (café Broos). De tekening is uit 1942 en sinds die tijd is er erg weinig aan de voorzijde veranderd.

De woning van dierenarts van Helvoort met een smeedijzeren hekwerk tussen gegooten pilasters (Herelsestraat 163).
Foto: de Ruiter.

Het toegangshek naar de boerderij van A. van Heijst,
Herelsestraat 165. Foto: de Ruiter.

omdat in en rond dit gebouw toch de nodige 'historie is geschreven'. 2)

VAN HEYST.

Behalve de familie Daverveldt heeft ook de familie Van Heyst twee grote woningen in Heerle laten bouwen. Op de eerste plaats het herenhuis op Herelsestraat nummer 163. Dit huis stamt uit het tweede deel van de vorige eeuw en rond het gebouw is een typisch hekwerk met pijlpunten bevestigd tussen gietijzeren kolommen. De woning werd vroeger bewoond door A.F.van Heyst. In 1947 overleed hij en toen woonde er een tijdlang meester L.Plevier. Dokter Voermans hield er jarenlang zijn spreekuur voor de bevolking van Heerle. Sinds 1978 heeft dierenarts M.van Helvoort er zijn intrek genomen.

En op nummer 165 vinden we nog de boerderij van A.van Heyst. Met die boerderij beginnen we meteen ook aan de 'buitenbebouwing' van de Herelsestraat. Die gaat door tot voorbij de Hazelaar, waar vroeger enkele cafés stonden (onder meer De Viër Winden) en loopt door tot waar de gemeente Steenberg en begint.

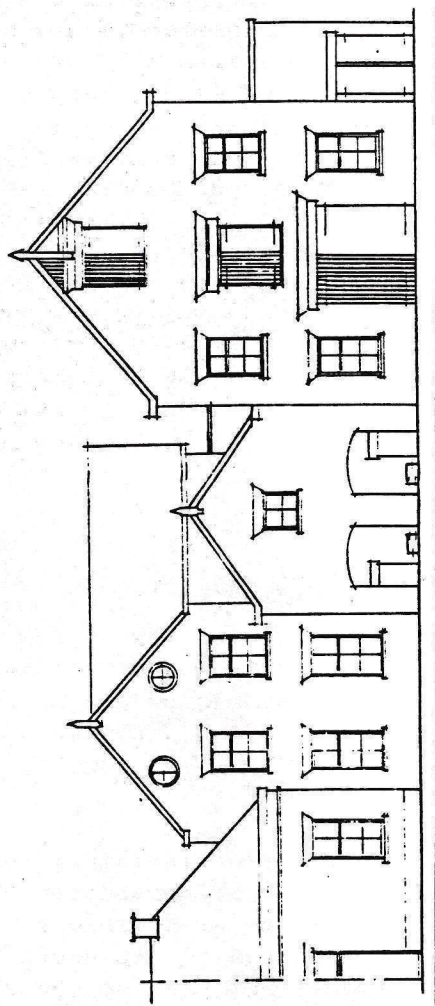
Veel van die boerderijen zijn in de loop der jaren verbouwd en gemoderniseerd. Bij de boerderij op Herelsestraat 198 ontdekten de makers van de monumentenlijst nog iets typisch. In de rechtergevel zit daar op ongeveer twee meter hoogte nog te toegang tot het kippenhok. Via een kippeladder gingen de dieren daar 's avonds langs naar binnen. De opening is dichtgemetseld, maar nog wel goed zichtbaar.

INDUSTRIE.

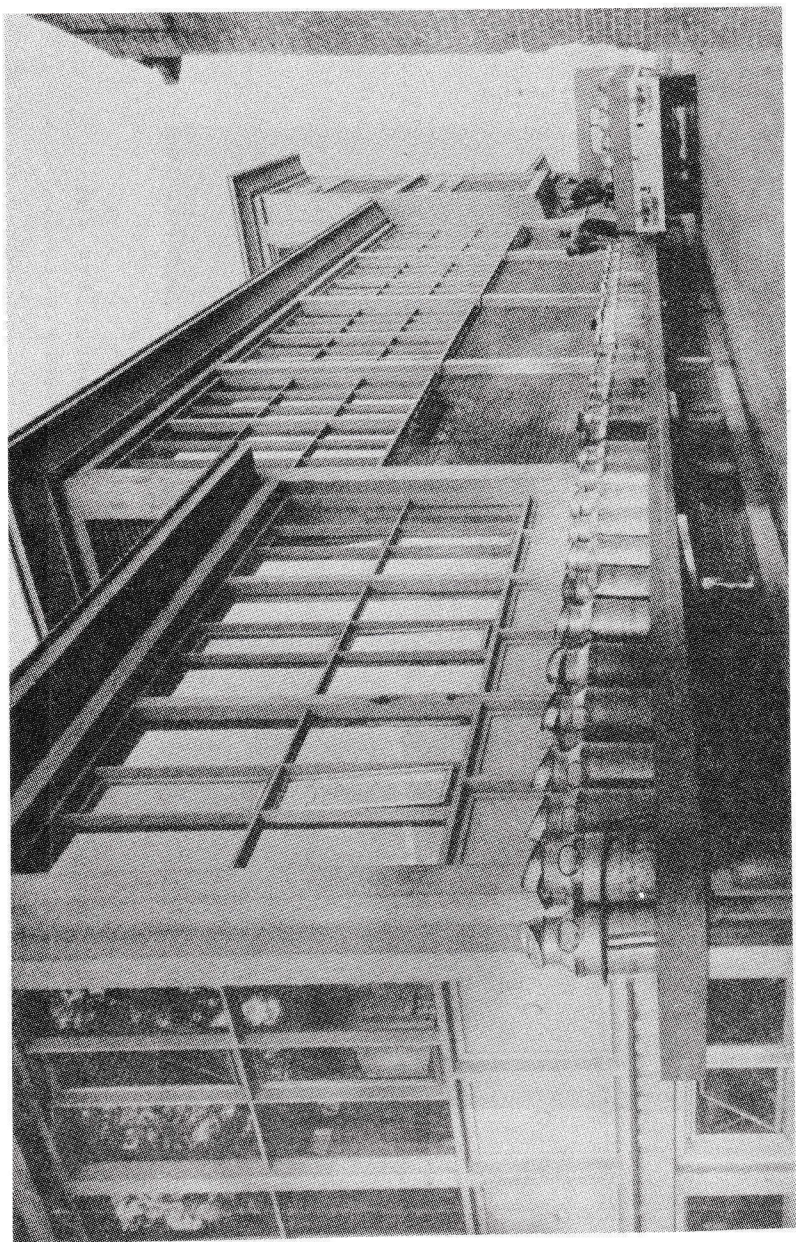
Aan de andere kant van Heerle, op de Bergsebaan vinden we 'de Wouwse Statie'. Daar concentreerde zich in vroeger jaren de meeste bedrijvigheid in de gemeente Wouw. Behalve het station was hier de "Stoomroomboter, korenmolen en kaasmakerij" gevestigd. Die werd in 1894 gesticht en in latere jaren werd, al naar gelang zich ontwikkelingen in de zuivelindustrie voordeden stukken aangebouwd en verbouwd. Ter plekke stond ook het café van de familie Verplanken. Kort voor de Tweede Wereldoorlog kocht de Coöpe-

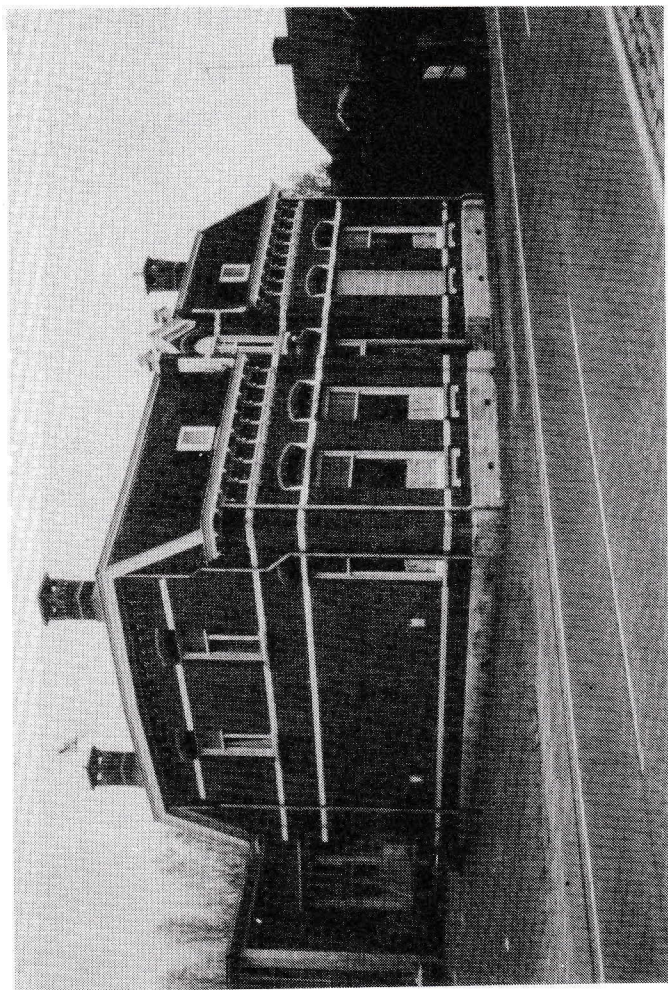
Foto van de Hazelaar uit 1957. Links op de foto: café de Vier Winden.

De gevel van de Coöperatieve Stoomzuivelfabriek "Wouw" rond 1947.

Een foto uit de tijd dat er dagelijks nog volop melk aangevoerd werd bij de Coöperatieve Zuivelfabriek.

De voormalige directeurswoning van de Coöperatieve Zui-
velfabriek (Bergsebaan 39). Foto: J. Vissenberg.

4

ratieve Zuivelfabriek dit pand aan en op 5 juni 1937 kreeg men toestemming om dit pand te verbouwen tot kaaspakhuis. In januari 1939 werd op een deel van het gebouw een verdieping gezet en na de oorlog, in 1947 kwam er een ketelhuis bij het gebouw van de Coöperatieve Stoomzuivelfabriek 'Wouw'.

Wie een foto van het huidige gebouw bekijkt, zal ontdekken dat van de gevel uit 1947 weinig meer over is, maar dat komt door de latere aanpassingen en uitbreidingen.

Bij de fabriek staat nog de directeurswoning, waarvoor de fabriek op 11 september 1915 toestemming kreeg. Het werd een fraai herenhuis met opgemetselde dakkapel en een mooie fries met siermetselwerk net onder de dakgoot.

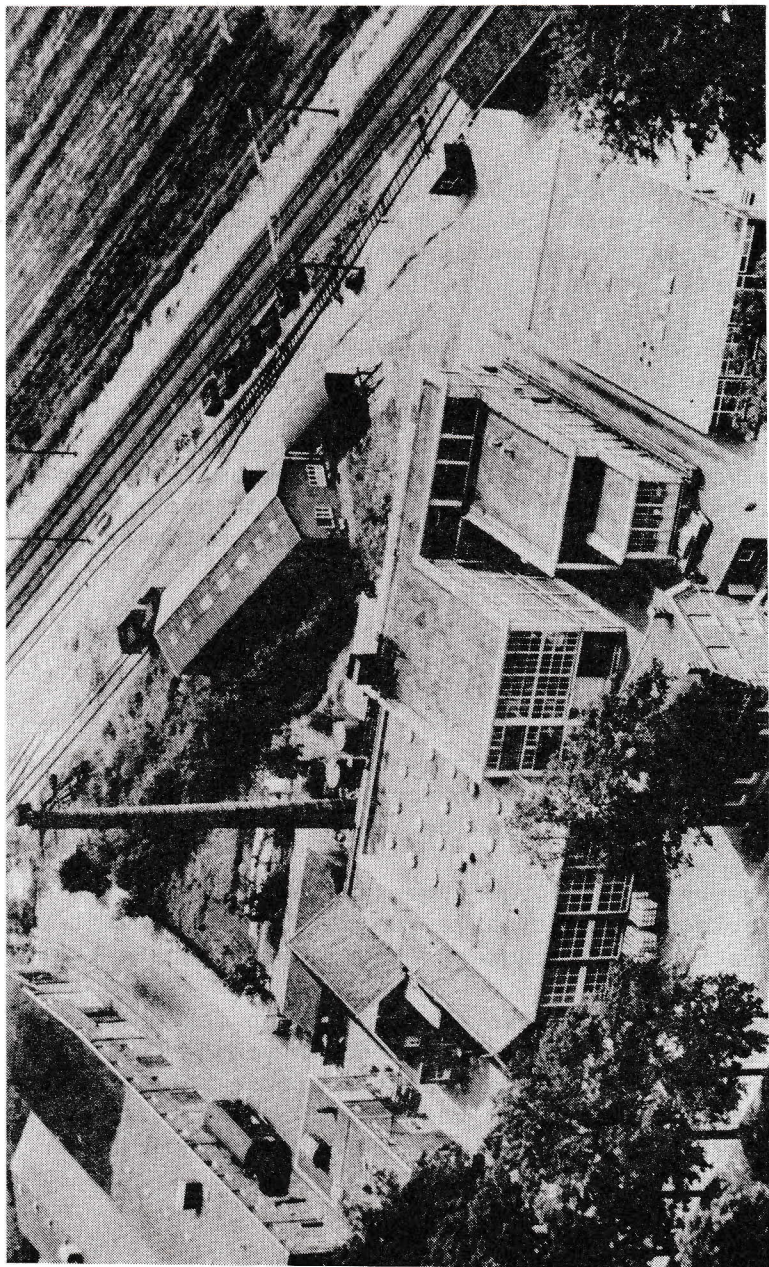
Het laatste stukje 'industrie' waar we aandacht aan willen besteden, zijn de gebouwen van de Coöperatieve Wouwse Landbouw Vereniging. Sinds kort overgegaan in handen van een Zeeuwse maatschappij. In 1895 werd de basis voor dit bedrijf gelegd en in de loop der jaren groeide en bloeide dit bedrijf steeds verder. 3)

Wouw, 14 september 1990.

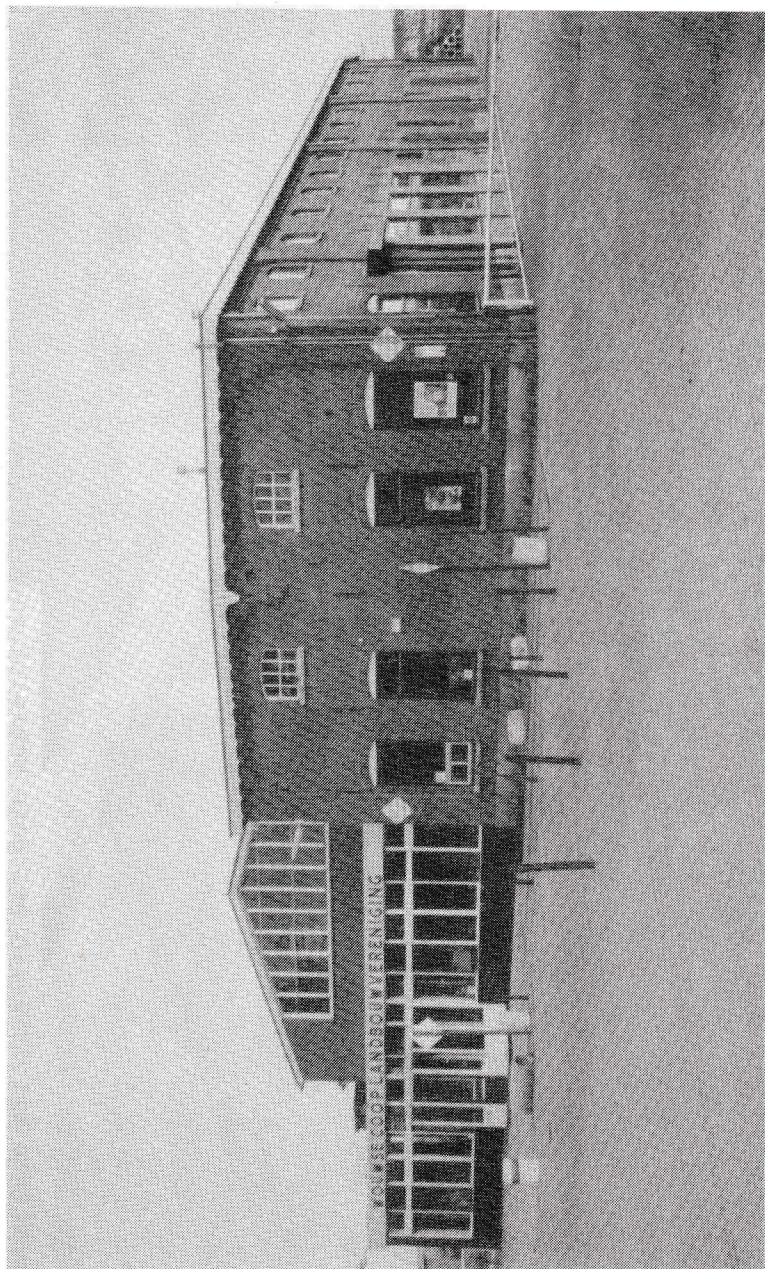
René Hermans.

AANTEKENINGEN:

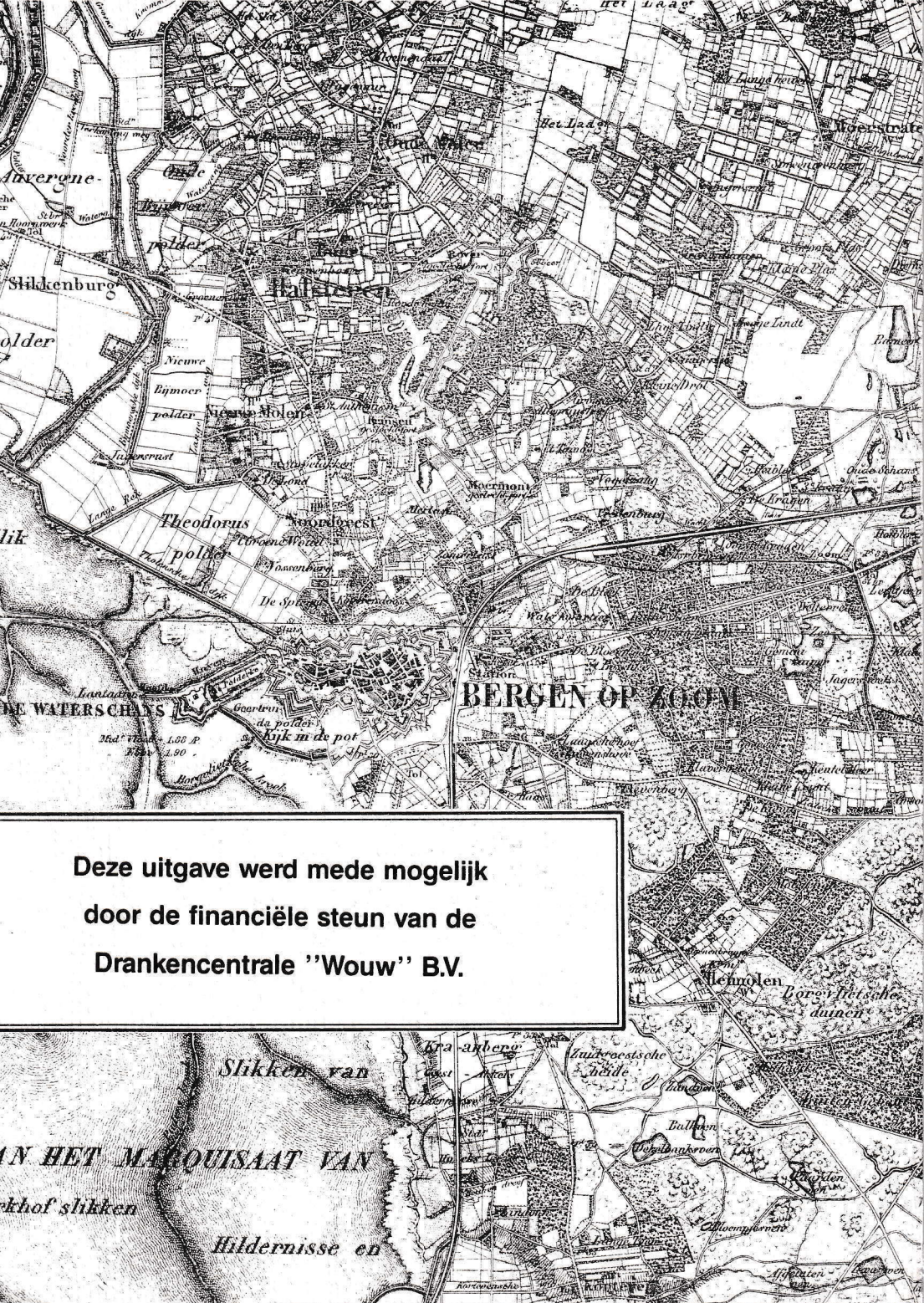
1. Zie voor uitgebreide informatie het artikel 'De pastorie van de St.Gertrudisparochie' in de historische bundel ter gelegenheid van de actie 'Kerkherstel'. Heerle, 1988.
2. De gegevens over de gebouwen werden ontleend aan de voorlopige inventarisatie van de heer H.de Ruijter uit Den Bosch en de werkgroep 'Monumenten' van De Vierschaer.
3. M.Broos wijdde in zijn serie 'Wouw en de Spoorwegen' de nodige aandacht aan de gebouwen van de Coöperatieve landbouwvereniging. Daarnaast heeft de heer Chr.van Oers, de oud-directeur van de WCLV een publicatie in voorbereiding over bijna honderd jaar Coöperatie.

Het complex van de melkfabriek en op de voorgrond de directeurswoning. Foto: KLM Aeroport NV, oktober 1963 (G.A. Wouw).

Front van het gebouwencomplex van de "Wouwse Coöperatieve Landbouwvereniging" anno 1988. Aan de rechterkant ligt het oudste gedeelte uit 1911. Foto M.C.J. Broos, Roosen-
daal.

Deze uitgave werd mede mogelijk
door de financiële steun van de
Drankencentrale "Wouw" B.V.